

Ukradená rarita – příběh pokračuje

Před pětadvaceti lety otiskl časopis Filatelie článek *Krádež dvou nejvzácnějších čs. známek v Japonsku*. Jeho autorem byl znalec a předseda Svazu českých filatelistů Jan Karásek. Popisuje v něm šokující krádež dvou nejprřednějších čs. rarit – čtyřkoruny PČ 1919 na žilkovaném papíru a chybotisku 50/50 Doplatit z exponátu J. L. Kleina na Světové výstavě poštovních známek PHILANIPPON 1991 v Tokiu. Nyní se první z ukradených rarit objevila na našem trhu, což pochopitelně vzbudilo velkou pozornost.

Pro lepší představu původní článek z roku 1992 přečtiskujeme. Současné situaci se věnovala reportáž České televize, odvysílaná v hlavní zpravodajské relaci v neděli 25. září 2017 v 19,30 hod. na programu ČT 1 (podívat se na ni můžete na internetu na: www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/2251060-ukradene-znamky-se-objevily-po-26-letech). Uvádí se v ní, že ukradenou známku 4 K Znak PČ 1919 na žilkovaném papíru nabídl letos do aukce Burda vystavovatel Ludvík Pytlíček.

Aukční dům Burda je slušná a pečlivá firma, která se o původu vzácných známek ve své nabídce snaží zjistit co nejvíce. A tak požádala badatele a člena Komise znalců SČF Josefa Chudobu, aby prozkoumal prameny, zda se o této žilkované čtyřkorunovce v minulosti něco psalo, zda byla někde vystavena a jakými sbírkami prošla, prostě, aby se pokusil sestavit její „životopis“. Josef Chudoba je pro takový úkol nejpovolnější odborník, jako autor 40. dílu Monografie při jeho přípravě přečetl a anotoval tisíce odborných článků v tuzemských filatelistických časopisech, zabývajících se známkami naší první republiky. Jde o neobyčejně rozsáhlé dílo, ojedinelé i v mezinárodním měřítku. Díky němu badatelé nemusejí pracně listovat desítkami ročníků filatelistických časopisů, ale podle seznamu článků u jednotlivých emisí a hodnot mohou cíleně sáhnout po tom konkrétním, který je zajímavý. Pro autora Monografie tedy nebylo těžké zjistit, že zkoumaná známka byla vyobrazena v časopisu Merkur Revue v roce 1996, v souvislosti s odměnou vypsanou na její nalezení, a že už čtyři roky před tím o ní podrobně referoval Jan Karásek ve Filatelii 4/92.

Každá známka 4 K Znak PČ 1919 na žilkovaném papíru má zcela nezaměnitelnou podobu, danou postavením perforačních otvorů, zejména v rozích, centrováním obrazu a polohou přetisku. Josef Chudoba tak mohl snadno ověřit, že jde o stejný exemplář, a o této skutečnosti informoval aukční dům Burda, který známku okamžitě stáhl z nabídky. J. Chudoba současně o svém zjištění informoval rodinu okradeného sběratele J. L. Kleina. Ten už bohužel nežije, a tak reagoval jeho syn Bram Klein, který ihned přiletěl do Prahy a seznámil se tu s nově zjištěnými skutečnostmi. Poté nás požádal, abychom ve Filatelii otiskli toto jeho vyjádření:

„Dobrý den, jmenuji se Bram Klein a jsem synem sběratele a vystavovatele J. L. Kleina. Můj otec (1916-2014) už bohužel zemřel, a tak se nedožil objasnění krádeže, která ho trápila skoro čtvrt století. Ale jsem povoláním spisovatel, a tak začnu od počátku. Můj tatínek se narodil za první světové války, v roce 1916, na severu Nizozemí v městě Groningen. Pocházel ze středních vrstev, jeho otec byl účetním v nemocnici a matka měla

obchod s textilem. Známký začal sbírat už jako kluk, snad v šesti nebo v sedmi letech. Začal Nizozemím a jeho koloniemi, pak si přibral kolonie Velké Británie. To jsou sama o sobě rozsáhlá témata a jemu vydržela po celý dospělý život. Profesí byl podnikatel v oboru technické gumy. A vcelku úspěšný. Bylo mu už asi 65 let, když si v jedné aukci všiml nabídky 'kompletní sbírky známek Československa'. To je výborné, pomyslel si, aspoň budu mít něco hned hotové, kompletní celý stát. Až když si pak koupěná alba doma prolistoval, zjistil, že má pouhou špičku ledovce a ke kompletnosti povede ještě dlouhá cesta. Mezinárodně Československo ho ale zaujalo, a tak se rozhodl vybudovat co nejlepší sbírku, a to se mu nakonec povedlo. V mezinárodních filatelistických kruzích byl už znám, měl dobrou pověst, a tak se mu postupně podařilo získat významné soubory, například slavnou sbírku Freda Hefera, který ji zase koupil od znalce Maxe Mahra. Díky tomu se mému otci podařilo vytvořit asi nejlepší exponát ČSR I, za který pak postupně získal tři velké zlaté medaile na světových výstavách. Jak známo, když exponát získá tři velké zlaté medaile, nemůže se už na výstavách zúčastnit soutěže a může být vystavován jen mimo soutěž v čestném dvoře. To ale mého otce už nelákalo, a tak svůj exponát v roce 2000 prodal a našel si ve filatelii jiné téma, kterému se pak věnoval, a i v něm dosáhl úspěchu. Že mu nešlo o slávu a peníze dokazuje, že tímto novým tématem byly perfy, tedy obor, nad kterým ještě nedávno většina filatelistů tak trochu ohrnovala nos.

Můj otec sbíral známky pro radost a poznání, a taky to pro něj byla otázka sociální, rád se stýkal s dalšími sběrateli a udržoval s nimi přátelské styky. O to víc jej zasáhlo, když byly z jeho exponátu v Tokiu v roce 1991 ukradeny dvě nejvzácnější československé známky, 4 K žilkovaná a chybotisk 50/50. Nešlo mu ani tak o vzniklou škodu, protože exponát byl samozřejmě pojištěn, ale o to, že se taková věc vůbec může stát. Že mezi filatelisty může k něčemu takovému dojít. Nemluvě o tom, že ke krádeži došlo na světové výstavě, tedy výstavě toho nejvyššího stupně! Znamená to, že by se vystavovatelé o své známky, které svěřili organizačnímu výboru, měli oprávněně bát? To by byl přece konec vystavování! Nemluvě o škodě na pověsti, kterou ta krádež přinesla svazu japonských filatelistů, který výstavu pořádal. Proto se otec rozhodl celou věc objasnit a po ukradených známkách pátral vlastně až do své smrti před třemi lety. Rozeslal mnoho dopisů, otiskl inzeráty, absolvoval spoustu schůzek. Pět let po krádeži vypsál odměnu pět tisíc marek pro toho, kdo by uvedl stopu vedoucí k pachatelům. Možná se tomu někdo divil, proč ze svých peněz financuje pátrání, když už mu

Krádež dvou nejzávažnějších čs. známek v Japonsku

Ve druhé polovině listopadu 1991 se konala v Tokiu pod záštitou Mezinárodní filatelistické federace – FIP – světová výstava poštovních známek „PHILANIPPON 91“.

Jak jsme se dozvěděli z přesných pramenů, stala se při této příležitosti dosud nevysvětlená krádež. V exponátu pana J. L. Kleina z Holandska byly odcizeny dvě nejzávažnější čs. známky: 4 K zelená na žilkovaném papíru s přetiskem Pošta československá 1919 a známý chybotisk 50/50 h červená Osvobozená republika s přetiskem DOPLATIT.

Pro informaci čtenářů uvádíme, že v současné době existuje přibližně 8 exemplářů známky 4 K na žilk. papíru a přibližně 14 až 15 kusů chybotisku 50/50 h. Např. Poštovní muzeum v Praze vlastní jeden exemplář 4 K (druhý s převráceným přetiskem) a dva exempláře uvedeného chybotisku. Obě známky včetně třetí známky 10 K fialové na žilkovaném papíru a s přetiskem P.Č. 1919 (známo cca 15 kusů) patří bezesporu mezi nejzávažnější a cenově nejdražší čs. známky vůbec.

Ke krádeži, dle údajů přítomných osob, jako byl holandský komisař výstavy p. Crandel a anglický publicista, vystavovatel p. Otto Hornung, nynější předseda Mezinárodní asociace filatelistických novinářů (A.I.J.P.), mohlo dojít u první známky během vlastní montáže exponátů, ještě před zahájením výstavy. Druhá známka se „ztratila“ během demontáže po skončení výstavy.

Vzhledem ke známým a zaběhnutým bezpečnostním opatřením, které jsou nezbytností při pořádání mezinárodních i světových výstav na celém světě (detektory, televizní kamery, osobní strážci soukromých společností i státní policie), kontrolám a pozorováním přítomných návštěvníků, není prakticky možné, aby k podobnému případu vůbec došlo, aniž by byl zjištěn pachatel. Bezpečnostní zařízení jsou vždy na vysoké úrovni, takže jakákoliv krádež či loupež je prakticky vyloučena.

Nyní ke konkrétnímu případu krádeže. Známky, které byly z exponátů ukradeny, patřily do známého exponátu Československa, v současné době jednoho z nejlepších na světě. Vlastník a sběratel J. L. Klein z Holandska je znám v celé Evropě, a zvláště u nás, a patří mezi uznávané odborníky.

Organizační výbor japonské výstavy přijal p. Kleinovi na výstavu dokonce dva exponáty: jeden pod názvem Československo – ukázka z rozsáhlé specializované sbírky a druhé Poštovníctví v českých zemích v době habsburské. Exponát ČR obsahuje všechny známé vzácnosti nejvyššího druhu, řadu unikátů a rarit i vzácností mimořádného sběratelského významu. Nelze vyjmenovat všechny tyto vzácnosti, což ani není účelem tohoto článku. Jen je třeba se zmínit, že v exponátu bylo možno nalézt, mimo známého chybotisku 50/50 h, dva exempláře 4 K zelená na žilkovaném papíru (oba I. typu) a dva exempláře 10 K fialové na žilkovaném papíru (I. a II. typ).

Jak bylo podrobně zjištěno, všechny holandské exponáty vzal s sebou několik dní před zahájením výstavy v letadle do Tokia holandský komisař p. L. N. A. Crandel, oficiální zástupce Nizozemského filatel. svazu. Po příletu do Tokia předal osobně (dle protokolu) všechny exponáty holandských vystavovatelů pracovníkům organizačního výboru světové výstavy. Do této chvíle bylo vše v pořádku.

Ale už těsně po provedení montáže si všiml vystavovatel Otto Hornung z Londýna, že na jednom z výstavních listů, ač je tam popis i označení, chybí jedna známka, a to jedna ze dvou 4 K na žilk. papíru. Informoval ihned holand-

ského komisaře, který se hned sám přesvědčil na místě o uvedené skutečnosti, intervenoval na organizačním výboru a protokolárně uvedenou ztrátu (krádež) ohlásil. Jednání byla údajně velmi nesnadná, protože většina japonských pracovníků neuměla anglicky, takže již v počátku jednání vznikla složitá situace. Jednoznačně však bylo prokázáno, po úporném hledání v trezorech a ověřování, zda známka někam nezapadla (toto není prakticky možné, protože jednotlivé listy jsou v celku zabaleny do diofanové fólie), že známka „zmizela“ ještě před vlastním otevřením výstavy. Znamená to, že se tak muselo stát v době po převzetí exponátů organizačními pracovníky a v době před zahájením výstavy, tedy v době montáže exponátů.

Podle zásad a směrnic u těchto výstav platí, že u montáže příslušného exponátu mohou být jen pověřeni odpovědní pracovníci org. výboru, případně komisař země, ze které pochází vystavený exponát, nebo přímo majitel exponátu (pokud je osobně přítomen). Nikdo jiný nemá právo ani možnost se v uvedeném prostoru pohybovat.

Tím však celá aféra neskončila. K další krádeži v tomtéž exponátu došlo totiž znovu, a to s největší pravděpodobností během demontáže, protože po převzetí exponátů bylo zjištěno, že chybí další známka z jiného listu, tentokrát známý chybotisk 50/50 h s přetiskem Doplatit. Podle svědectví přítomných během výstavy na svém místě v exponátu byla. Na tuto skutečnost byl rovněž upozorněn org. výbor a do dnešního dne probíhá písemně a telefonicky jednání mezi org. výborem, vystavovatelem, komisařem, pojišťovací společností a také diplomatickou cestou. Pro informaci uvádím, že obě známky byly pojištěny na částku 60 tisíc DM (4 K) a 50 tisíc DM (50/50 h).

Vzhledem k závažnosti situace provedl majitel J. L. Klein příslušná opatření u všech zahraničních obchodníků, aukcionářů, filatelistických svazů i známých sběratelů čs. známek po celém světě. Jako člen A.I.E.P. jsem také upozornil všechny zahraniční experty mezinárodní asociace na tuto krádež. Současně se jedná o mezinárodní pátrání prostřednictvím Interpolu ve Švýcarsku.

Co říci na závěr? Zdá se to až neuvěřitelné, ale je to holá skutečnost. Ztratily se, respektive jednoznačně byly ukradeny dvě nejzávažnější čs. známky. Přítom na této výstavě byly v jiných exponátech daleko vzácnější a hodnotnější exempláře, dosahující deseti, stonásobné nebo i vícenásobné hodnoty. Tyto zůstaly netknuty.

Dodávám ještě, že přes zlou ztrátu oba exponáty p. Kleina získaly na výstavě zlaté medaile. Současně probíhá jednání s majitelem ukradených známek o možnosti vypálení vysoké odměny za přivedení na stopu pachatele nebo pachatelů. O dalším vývoji budeme naši filatelistickou veřejnost průběžně informovat.

Ing. JAN KARÁSEK

člen vedení komise expertů SČSF a předseda Svazu českých filatelistů

J. L. Klein a jeho syn B. Klein.

pojišťovna uhradila nákup jiných dvou známek stejného druhu, které se mu podařilo získat, a jeho exponát byl tedy opět kompletní a on s ním zase vyhrával soutěžní výstavy. Jak jsem ale řekl, nešlo mu o peníze, ale o to, že nesnesl takovou nespravedlnost, chtěl odhalit, kdo takovým šokujícím způsobem vnesl mezi sběratele neklid a nedůvěru. Když už pak byl starý (dožil se 98 let a my všichni doufali, že se dožije i stovky!) kladl mi na srdce, abych po ukradené dvojici známek pátral i já, až tu nebude. Byl přesvědčen, že se jednoho dne musejí objevit a pravda o zloději vyjde najevo.

Na tomto místě musím uvést, že můj otec v souvislosti s krádeží od počátku podezřívá jiného vystavovatele, Ludvíka Pytlíčka ze Semil, který byl se svým exponátem ČSR I na výstavách jeho konkurentem a na tokijské výstavě byl přítomen. Stejný názor měli i otcovi přátelé, významní sběratelé z různých zemí, s nimiž o věci mnohokrát mluvil. Přesto v tomto směru nepodnikl žádné kroky, protože byl úzkostlivě korektní a pro své podezření neměl přímý důkaz.

Nyní se tedy situace změnila – Ludvík Pytlíček ukradenou známku nabídl veřejně k prodeji. Za jiných okolností bych o věci informoval pojišťovnu, která je podle mého názoru jejím majitelem, a tím bych věc považoval za vyřízenou. Po zhlédnutí reportáže v České televizi, která se touto známkou zabývá, se ale musím i já veřejně vyslovit. Ludvík Pytlíček v ní totiž pronesl několik neuvěřitelných tvrzení. Především, že známku koupil od mého otce, což je naprostá lež! A hlavně, že můj otec spáchal pojistný podvod, když známku prodal a pak nahlásil její krádež. To už není jen pouhá lež, to je drzá lež, proti které se musím bránit. Můj otec byl celý život slušný člověk, s bezvadnou pověstí. Nyní na něj plivnul člověk, jehož způsoby asi nejlépe charakterizoval časopis Týden, když před několika lety v reportáži o něm napsal: 'Ludvík Pytlíček vybudoval svou sbírku za peníze, které získal prodejem padělků'. Případů, kdy podvedl jiného filatelistu, je řada. V roce 1988 dokonce někteří zahraniční vystavovatelé pohrozili, že na výstavu PRAGA '88 nepošlou svoje exponáty, pokud na ní bude vystavovat i Pytlíček,

kteří jim prodal padělané celistvosti první čs. letecké emise. Organizační výbor výstavy věc prošetřil a skutečně Pytlíčkovu přihlášku odmítl. A od té doby nemohl vystavovat na žádné světové výstavě PRAGA, a to dodnes (výstava v roce 1998 nebyla světová, ale jen mezinárodní). Přesto pokračoval v poškozování sběratelů, což nakonec vedlo k jeho vyloučení ze Svazu českých filatelistů v loňském roce. Na svých propagačních materiálech se honosí členstvím v Klubu Monte Carlo, 'spolu s britskou královnou Alžbětou'. Myslím, že i tam by se měli zamyslet, jakého člena ve svých řadách mají (tento svůj dopis jim pošlu v kopii).

Jak už jsem řekl, v případě ukradených známek (z nichž jedna byla nyní nalezena) mi nejde o peníze – známka přece patří pojišťovně. Musím však hájit čest a pověst svého zesnulého otce, který to už sám udělat nemůže. Proto jsem podal na Ludvíka Pytlíčka trestní oznámení pro pomluvu a také jsem na celou věc upozornil státní zastupitelství v Praze, protože přes čtvrt století, které od doby krádeže uplynulo, nemusí být ještě promlčena – pokud by byl pachatel usvědčen a současně se ukázalo, že od té doby spáchal jiný, stejně závažný trestný čin, promlčecí doba by se přerušila. Další kroky jistě podnikne pojišťovna, která je v celé věci poškozenou stranou. Pokud jde o vlastnictví oné ukradené známky, pan Pytlíček jejím majitelem samozřejmě není. Protože nemohl být ohledně jejího vlastnictví v dobré víře, podle českého práva nemohl tedy vlastnické právo vydržet. To se vztahuje i na toho, komu by ji případně prodal.

V této souvislosti bych rád oslovil čtenáře časopisu Filatelie, pokud máte nějaké informace související s popsaným případem, pošlete mi je, prosím, na můj mail: misha@euronet.nl. Děkuji a srdečně Vás zdravím z Rotterdamu.

Bram Klein

PS: Protože jsem profesí spisovatel, chystám se o celém případě (kteří před čtvrt stoletím vzbudil pozornost mezi filatelisty na celém světě a nyní ji budí znovu) napsat knihu. Pokud k tomu dojde, rád z ní do Vašeho časopisu Filatelie nabídnou ukázkou."

■ STAMPS STOLEN AT PHILANIPPON, TOKIO 5 YEARS AGO:

The following stamps "disappeared":

- 4 K Pošta Československá 1919 overprint on granite paper, unused;
- 50/50 h Postage due error overprint, used.

An award of DM 5.000.— will be paid to the person who will be successful in returning these stamps to the owner.

■ BRIEFMARKEN WELCHE IM JAHRE 1991 IN TOKIO VERSCHWANDEN:

- Eine 4 K Pošta Československá 1919 Überdruck auf Faserpapier, ungebraucht,
- ein Exemplar des Fehldrucks 50/50 DOPLATIT, gestempelt.

Wer dafür sorgen kann, dass diese zwei Marken dem Inhaber wieder zugestellt werden, wird eine Belohnung von DM 5.000.— erhalten.

- Uvedené dvě nejvzácnější čs. známky, které byly před pěti lety odcizeny z exponátu na Světové výstavě v Tokiu, nebyly dosud nalezeny. Osoba, která by uvedla stopu neznámého pachatele a známky by byly nalezeny, obdrží odměnu ve výši 5000.— DM.

Information to / Berichte an/ Informaci je třeba podat na:
J. L. KLEIN, Stoeplaan 9, Apt. 1, 2243 CV WASSENAAR,
Netherlands

Stolen Rarities -Hans Klein-

■ **STAMPS STOLEN AT PHILANIPPON, TOKIO 5 YEARS AGO:**

The following stamps "disappeared":

- 4 K Pošta Československá 1919 overprint on granite paper, unused;
- 50/50 h Postage due error overprint, used.

An award of DM 5.000.— will be paid to the person who will be successful in returning these stamps to the owner.

■ **BRIEFMARKEN WELCHE IM JAHRE 1991 IN TOKIO VERSCHWANDEN:**

- Eine 4 K Pošta Československá 1919 Überdruck auf Faserpapier, ungebraucht.
- ein Exemplar des Fehldrucks 50/50 DOPLATT, gestempelt.

Wer dafür sorgen kann, dass diese zwei Marken dem Inhaber wieder zugestellt werden, wird eine Belohnung von DM 5.000.— erhalten.

■ Uvedené dvě nejvzácnější čs. známky, které byly před pěti lety odcizeny z exponátu na Světové výstavě v Tokiu, nebyly dosud nalezeny. Osoba, která by uvedla stopu neznámého pachatele a známky by byly nalezeny, obdrží odměnu ve výši 5000.— DM.

Information to / Berichte an/ Informaci je třeba podat na:
J. L. KLEIN, Stoeplaan 9, Apt. 1, 2243 CV WASSENAAR, Netherlands

Recently, I saw an announcement in a philatelic magazine that again, a stamp exhibition would take place in Japan.

This of course brought back to me the very unpleasant experience I had – when participating at Tokyo Philanippon 1991, two of my stamps: a 50/50 Postage Due error overprint and a 4 K granite paper Posta 1919 were stolen.

The philatelic press warned against buying these stolen stamps, but neither of these stamps ever resurfaced on the open market or appeared at auction. Experts like Pavel Pitterman, Jan Karasek, Fischmeister, Hefer, a.o. promised to be alert, but many of them are now no longer amongst us. As many of the younger collectors will never have heard about this theft, I think it will be useful, after twenty years, to warn potential buyers. . .

Enclosed is a photocopy of an advertisement in a 1996 issue of Merkur Revue. I sent the same letter to our German, Czech and Dutch stamp friends. Maybe these two treasures will once again show up. . . ?

Pan Klein pátral po ukradených známkách i po 20 letech, o čemž svědčí příspěvek v časopisu CZECHOUT z r. 2011.

Známka ukradená z exponátu J. L. Kleina na Světové výstavě Philanippon 1991 v Tokiu (scan poskytl B. Klein).

Známka, kterou L. Pytlíček nabídl do aukce Burda (scan převzat z www.burda-auction.com).